

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ В УКРАЇНІ

Федірко Н. О., Загайчук К. В.

Науковий керівник – Галушко Н. А.

Сумський державний університет,

кафедра гігієни та екології з курсом мікробіології, вірусології та імунології

Проблема алкоголізації населення України є дуже актуальною та за своєю масштабністю майже не має собі рівних. За даними ВООЗ Україна знаходиться на 5 місці у світі за рівнем споживання алкоголю в рейтингу 188 країн, поступаючись в цьому лише Молдові, Угорщині, Чехії та Росії. Кількість споживаного алкоголю на душу населення у віці старше 15 років становить 15,6 л у перерахунку на чистий етиловий спирт. Надмірне вживання алкоголю та його недоброякісність є одними із головних чинників, що спричиняють смерть та непрацездатність населення. Крім того це є причиною майже 60 різних захворювань і хворобливих станів. Відомо, що збиток від надмірного вживання алкоголю в 3 рази перевищує кошти, що отримує держава від продажу алкогольних напоїв.

Мета дослідження - вивчити особливості вживання алкогольних напоїв в Україні та м. Суми, його вплив на здоров'я населення, визначити можливі напрямки рішення проблеми алкоголізації населення.

Матеріали та методи. В дослідженні використані дані інформаційних листів МОЗ України та звітів Інститута неврології, психіатрії та наркології АМН України про стан захворюваності на алкоголізм за період 1991–2013 рр., дані інформаційних листів МНС України про загальну кількість нещасних випадків серед населення у стані алкогольного сп'яніння, показники вживання алкогольних напоїв – з офіційного сайту Державної служби статистики. Для встановлення особливостей вживання алкогольних напоїв в м. Суми проводилося анонімне анкетування 48 жінок та 52 чоловіків. Статистичний аналіз результатів анкетування проводився з урахуванням статі, віку, мотивів споживання алкогольних напоїв, рівня освіти з використанням пакета програм Microsoft Excel.

Результати та обговорення. Подушне споживання алкоголю в Україні в період з 1991р. по 2013 р. характеризується хвилеподібним перебігом. У 1991–1998 рр. економічна криза у країні торкнулася алкогольну галузь промисловості, що призвело зменшення ємності ринку алкогольної продукції в Україні та спричинило зниження популярності алкогольних напоїв серед населення. При цьому подушне споживання спиртних напоїв (у натуральному вираженні) зменшилося з 47 л до 25,4 л на душу нас. старше 15 років. У наступні 10 років відбувалося інтенсивне насичення ринку алкогольної продукції, на цьому тлі споживання алкогольних напоїв зросло майже в 4 рази, досягнувши у 2008 р. максимального значення – 100 л /душу.нас.старше 15 років. У 2009–2013 рр. цей показник зріс до рівня 84,2.

При такій зростаючій динаміці насичення ринку алкогольної продукції захворюваність алкоголізмом за досліджуваний період знизилася приблизно на 20 % – з 117,1 вип. на 100 тис. нас. у 1994 р. до 93,3 вип. на 100 тис. нас. у 2012 р. , а частота випадків смерті від випадкового отруєння та дії алкоголю за аналогічний період зменшилася більш, ніж в 2 рази – з 24,2 вип. до 11,1 вип. на 100 тис.нас.

При проведенні анкетування нами встановлено, що алкогольні напої споживають 83,3% жінок та 80,8 % чоловіків, що мешкають у м. Суми. При цьому практично всі респонденти чоловічої статі віддають перевагу міцним напоям (горілці) та пиву, між тим 70% жінок зупиняють свій вибір на слабоалкогольних коктейлях та вині. Популярність алкогольних напоїв залежить від віку. Так, серед опитаних чоловіків найменша кількість споживачів алкогольних напоїв спостерігається у віці 51–60 років і у віці 15–20 років – 4,8 % і 14,3 % відповідно. Кількість чоловіків – споживачів алкоголю в інших вікових групах істотно не відрізняється і коливається в межах 25–28,6 %. Число жінок, що вживають спиртні напої , розподілилася трохи інакше: максимальна їх кількість – 32,5 % – припадає на вікові групи 15–20 років та 31–40 років. У віці 21–30 років їх число не перевищувало 20 %, а у віці 51–60 років їх частка складала 12,5 %.

Звертає на себе увагу факт зменшення популярності пива, вина та слабоалкогольних коктейлів і збільшення популярності міцних напоїв з віком.

Важливість мотивів споживання алкоголю у різних вікових групах як серед чоловіків так і серед жінок збігається: в середньому 45 % опитаних вживають спиртні напої, щоб розслабитися, 30 % – щоб поспілкуватися, 20 % – щоб насолодитися смаком, 5 % респондентів мали інші мотиви.

У загальній структурі осіб, які вживають алкогольні напої, приблизно половина індивідів мають середню та середню спеціальну освіту, і тільки 18 % чоловіків і 25 % жінок придбали вищу освіту, інші мають незакінчену вищу освіту. Проте серед населення, яке не вживає алкоголь, частка осіб, що мають вищу і незакінчену вищу освіту, значно більша – 82% . Щодня споживають алкоголь 15,4 % опитаних чоловіків і лише 2 % жінок. Всі особи, які схильні вживати алкоголь щодня, мають середню і середню спеціальну освіту.

Існуючий рівень насичення ринку алкогольної продукції в Україні не призводить до зростання алкоголізму в країні. Збільшення пропозиції алкогольної продукції, очевидно, сприяє підвищенню конкуренції між її виробниками, в результаті чого витісняються із споживання алкогольні напої низької якості, результатом цього є зниження частоти випадків смерті від випадкового отруєння та дії алкоголю. Основними напрямками вирішення проблеми алкоголізації населення повинні бути підвищення рівня освіченості і культури населення, організація здорового дозвілля, профілактика стресу.

Актуальні питання теоретичної та практичної медицини : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції студентів та молодих вчених, м. Суми, 16-18 квітня 2014 р. / М.В. Погорелов. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 238-239.